

Vážení,

Rozhodčí soud při IAL SE si Vám dovoluje předložit soubor zásadních judikátů Nejvyššího soudu České republiky a Ústavního soudu České republiky souvisejících s problematikou rozhodčího řízení, a dále judikátů plynoucích z rozhodčích řízení vedených před rozhodci Rozhodčího soudu při IAL SE.

Věřím, že uvedený soubor přispěje k odpovědi na řadu otázek.

1. OVERRULING A ROZHODČÍ ŘÍZENÍ

Ústavní soud České republiky se ve své judikatuře, již se cítí sám vázán, opakovaně vyjádřil k problematice změny rozhodovací praxe obecných soudů za nezměněného skutkového stavu (overruling). Ústavní soud chápe změnu právního názoru ve vztahu k vlastní předchozí judikatuře bez změny skutkového základu jako nepřipustnou. Překážka věci rozsouzené plně platí podle názoru Ústavního soudu nejen pro rozhodování Ústavního soudu, ale i pro soudy obecné.

Dále uvedený judikát publikuje Rozhodčí soud při IAL SE především ve světle judikatury Nejvyššího soudu ČR v otázce určení rozhodce podle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení, resp. činnosti tzv. arbitrážních center.

Nejvyšší soud České republiky konsistentně zastával stanovisko shrnuté do usnesení ze dne 31.7.2008 sp.zn. 32 Cdo 2282/2008, kde uzavřel, že „*I jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ustanovení § 13 z.r.ř. mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 z.r.ř.*“.

O rok a půl později se pak Nejvyšší soud ČR přihlásil k judikátu Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, když jej publikoval v tzv. zelené sbírce. Vrchní soud dovodil, že „*pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právnickou osobou, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona*“.

Jedná se bezpochyby o problematiku změny právního názoru Nejvyššího soudu České republiky, bez změny skutkového základu. K této problematice se Ústavní soud postavil následovně. *Ke změně rozhodovací soudní praxe, zvláště jde-li o praxi nejvyšší soudní instance povolání i k sjednocování judikatury nižších soudů, je ovšem třeba přistupovat opatrně a při posuzování jednotlivých případů tak, aby nebyl narušen shora uvedený princip předvídatelnosti soudního rozhodování a aby skrze takovou změnu nebyl popřen požadavek na spravedlivé rozhodnutí ve smyslu respektu k základním právům účastníků řízení...*

Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 11/02 zformuloval obecná hlediska vůči vlastní judikatuře dopadající na overruling: *"Nemá-li se sám Ústavní soud jako ústavní orgán, tj. orgán veřejné moci, dopouštět libovůle, jejímuž zákazu je sám také podroben, neboť i Ústavní soud, či právě on, je povinen respektovat rámeček ústavního státu, v němž je výkon libovůle orgánům veřejné moci striktně zapovězen, musí se cítit vázán svými vlastními rozhodnutími, která může svou judikaturou překonat jen za určitých podmínek. Tento postulat lze přitom charakterizovat jako podstatnou náležitost demokratického právního státu (čl. 1 odst. 1 ve spojení s čl. 9 odst. 2 Ústavy). První možností, kdy Ústavní soud může překonat vlastní judikaturu, je změna sociálních a ekonomických poměrů v zemi nebo změna v jejich struktuře, anebo změna kulturních představ společnosti. Další možností je změna či posun právního prostředí tvořeného podústavními právními normami, které v souhrnu ovlivňují nahlížení ústavních principů a zásad, aniž by z nich ovšem vybočovaly, a především neomezují princip demokratické právní státnosti (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR). Další možností pro změnu judikatury Ústavního soudu je změna, resp. doplnění těch právních norem a principů, které tvoří závazná referenční hlediska pro Ústavní soud, tj. takových, které jsou obsaženy v ústavním pořádku ČR, nejde-li samozřejmě o změny odporující limitům stanoveným čl. 9 odst. 2 Ústavy, tj. nejde-li o změny podstatných náležitostí demokratického právního státu."* ...

Každá změna rozhodovací soudní praxe, zvláště jde-li o praxi nejvyšší soudní instance povolání i k sjednocování judikatury nižších soudů, je ovšem jevem ve své podstatě nežádoucím, neboť takovou změnou zjevně je narušen jeden z principů demokratického právního státu, a to princip předvídatelnosti

soudního rozhodování.

Posouzení kolize mezi hodnotou soudcovského dotváření práva na straně jedné a hodnotou právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodování na straně druhé musí vycházet ze zásady proporcionality. Jeho obsahem musí být pečlivé vážení negativních dopadů změny právního názoru soudů, promítajících se v zúžení možností uplatnění subjektivního práva pro účastníky řízení konajících v dobré víře v existenci práva, daného soudy ustálenou interpretací zákona. Jeho obsahem zároveň musí být i zohlednění společenské naléhavosti takovéto změny. Tyto úvahy soudu musí být transparentně předestřeny veřejnosti.

V kontextu s citovaným ústavním nálezem sp.zn. III.ÚS 1275/10 ze dne 22.12.2010 se usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, i přes to, že se k němu přihlásil Nejvyšší soud ČR, jeví jako protiústavní.

Plné znění ústavního nálezu sp.zn. III.ÚS 1275/10 ze dne 22.12.2010 je dostupné na http://www.rozhodcisoud.net/files/aktuality/10_3_2011_aktual.pdf.

2. NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY DOSPĚL K ZÁVĚRU, ŽE SPOR O VYKLIZENÍ JE ARBITRABILNÍ, TEDY ŽE JEJ LZE PROJEDNAT V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. se strany mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva). Podle § 2 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb. rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír. Co je majetkový spor, zákon o rozhodčím řízení výslovně nevymezuje; právní teorie (srovnej Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 106, komentář, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2009, 706 s.) dospěla k závěru, že jde, obecně vzato, o všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat.

Soudní praxe dovodila, že meze možnosti platně uzavřít rozhodčí doložku jsou zákonem dány týmiž okolnostmi, jimiž je omezena možnost uzavřít a schválit soudní smír (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. 32 Odo 181/2006, usnesení téhož soudu ze dne 12. 7. 2007, sp. zn. 26 Odo 353/2006). To znamená, že rozhodčí smlouvu nelze platně uzavřít ve věcech, u nichž jejich povaha nepřipouští uzavření smíru. Poukázat lze i na usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 10. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2312/2000, uveřejněné v Soudní judikatuře č. 1, ročník 2001 strana 35; v odůvodnění tohoto rozhodnutí došel Nejvyšší soud k závěru, že spor o vyklizení nemovitostí, je sporem vyplývajícím z občanskoprávních vztahů účastníků, který obecně - v intencích § 7 odst. 1 o. s. ř. - podléhá soudní pravomoci a lze jej projednat v řízení před rozhodci. Dovolací soud zastává názor, že uvedené závěry lze bez dalšího použít i v poměrech projednávané věci. Není pochyb, že v řízení o vyklizení bytu soudní smír uzavřít lze. V řízení o vyklizení bytu jde o ochranu vlastnického práva, do něhož bylo neoprávněně zasaženo, a kterého se nelze domáhat vydáním věci, ale vyklizením bytu. Neoprávněný zásah do vlastnického práva se obecně vzato promítá i do majetkové sféry dotčeného subjektu. Jedná se tedy o subjektivní majetkové právo vlastníka (popř. jeho oprávněného držitele či detentora), s nímž může jeho nositel nakládat a o kterém se rozhoduje ve sporném řízení, v němž účastníci mohou uzavřít smír. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 09. 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009.

Celý judikát, převzatý ze stránek Nejvyššího soudu ČR, je dostupný na http://www.rozhodcisoud.net/files/aktuality/Rozhodnuti_-_20_Cdo_476_2009.pdf.

3. NEJVYŠŠÍ SOUD SE ROVNĚŽ VYJÁDRIL K OTÁZCE POVAHY ROZHODČÍ SMLOUVY

Smlouva o rozhodčí doložce je totiž smlouvou samostatnou, čemuž odpovídá i samostatné posuzování její platnosti a účinnosti. Jak opakovaně Nejvyšší soud již ve své judikatuře uvedl, nelze z uvedených důvodů hodnotit otázku hmotněprávní, vyplývající z nájemní smlouvy, nýbrž otázky pravomoci soudu, případně příslušnosti ve smlouvě o rozhodčí doložce uvedeného rozhodčího orgánu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2006, sp. zn. 28 Cdo 3107/2005).

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. ledna 2011, sp.zn. 23 Cdo 4864/2010.

Celý judikát je dostupný na www.nsoud.cz.

4. ROZHODČÍ SOUD PŘI IAL SE K OTÁZCE SJEDNÁNÍ ROZHODČÍ SMLOUVY ELEKTRONICKÝMI PROSTŘEDKY

Nelze bez dalšího učinit závěr, že rozhodčí doložka sjednaná prostředky elektronické komunikace, zejména emailem, bez zaručeného elektronického podpisu ve smyslu zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, je neplatná. V případě, že ze souvisejících skutečností lze dovodit závěr, že z předmětné elektronické adresy účastník, jež namítá neplatnost rozhodčí doložky, komunikoval, nese tento účastník důkazní břemeno ohledně prokázání, že není původcem dotčené elektronické zprávy, z níž se dovozuje jeho souhlas s uzavřenou rozhodčí doložkou.

Bylo-li prokázáno, že účastník namítajíc neplatnost rozhodčí doložky z dotčené mailové adresy běžně komunikuje, pak v případě, namítá-li, že v konkrétním případě (zde v případě souhlasu s rozhodčí doložkou vyjádřeného mailem z téže adresy) z dotčené adresy nekomunikoval a souhlas s rozhodčí doložkou vyjádřila namísto odpovědného člena statutárního orgánu osoba třetí, tíží důkazní břemeno o tom, že rozhodčí doložka nebyla uzavřena k tomu oprávněnou osobou, účastníka, který neplatnost rozhodčí doložky namítá. Pokud je následně prokázáno, že souhlas rozhodčí doložkou vyjádřila osoba od odpovědného člena statutárního orgánu odlišná, neznamená to ani za této situace bez dalšího, že k platnému uzavření rozhodčí doložky nedošlo, ale je třeba podrobit zkoumání otázku, zda takováto třetí osoba byla či nebyla za účastníka rozhodčí doložku uzavřít.

Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 22. října 2009, sp. zn. 222/2009.

Více na www.rozhodcisoud.net

5. NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY SE VYJÁDRIL K OTÁZCE JEDNOTY SOUKROMÉHO PRÁVA V SOUVISLOSTI SE VZTAHEM JISTINY A PŘÍSLUŠENSTVÍ CO DO POŘADÍ SPLNĚNÍ ZÁVAZKU

Na rozdíl od obchodních závazků, u nichž je ve vztahu jistiny a příslušenství pořadí splnění závazku (dluhu) upraveno v zákoně (srov. § 330 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku ve znění pozdějších předpisů, dále též jen „obch. zák.“), občanský zákoník jakožto právní předpis upravující občanskoprávní vztahy výslovnou úpravu neobsahuje; Z toho, že splnění dluhu je jednostranným právním úkonem dlužníka, kterým poskytuje věřiteli předmět plnění s úmyslem splnit svou povinnost vyplývající ze závazku nebo z jiného občanskoprávního vztahu, vyplývá, že rozhodující je prohlášení (určení) dlužníka při plnění, zda chce splnit jistinu nebo její příslušenství, popř. v jakém poměru, nestačí-li plnění na úhradu celého dluhu (jistiny a příslušenství).

Jestliže plnění nestačí na vyrovnání celého dluhu (jistiny a příslušenství) a dlužník při plnění neurčí, zda chce vyrovnat jistinu nebo příslušenství, popř. v jakém poměru, ačkoliv tuto možnost měl, je – s přihlédnutím k principu jednoty soukromého práva – namíste použít zásadu, podle níž je přednostně vyrovnáno příslušenství dluhu ke dni plnění.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.10.2010, sp.zn. 33 Cdo 1598/2009

Celý judikát je dostupný na www.nsoud.cz.

Rozhodčí soud při IAL SE
Konviktská 24, 110 00 Praha 1
e-mail: podatelna@rozhodcisoud.net

tel. 224 241 319
fax: 224 281 226
web: www.rozhodcisoud.net